

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський державний економічний університет

ПРОГРАМА
іспиту з філософії для
вступу до аспірантури

Тернопіль
Економічна думка
2005

Програма іспиту з філософії для вступу до аспірантури / Укл. Н. В. Гнасевич,
Г. О. Орендарчук, Т. О. Сілаєва, М. Л. Шумка. – Тернопіль: Економічна думка, 2005. – 22 с.

Затверджено на засіданні Вченої ради ТАНГ
(протокол № 2 від 29 вересня 2004 р.).

Відповідальна за випуск: Гнасевич Н. В., кандидат філософських наук, доцент, в. о.
завідувача кафедри філософії ТДЕУ.

Рецензенти: Братасюк М. Г., доктор філософських наук, професор Національної
академії внутрішніх справ України;

Ільїн В. В., доктор філософських наук, професор кафедри економічної
теорії Київського національного університету ім. Т. Шевченка.

Програма іспиту з філософії для вступу до аспірантури ТДЕУ складена на основі “Проекту навчальної програми нормативної дисципліни для вищих закладів освіти” (Київ, 1997), розробленої Міністерством освіти України, та “Програми кандидатського іспиту з філософії для аспірантів, стажистів і здобувачів” (Київ, 1993), розробленої Міністерством освіти України, Вищою атестаційною комісією України, Академією наук України.

ЗМІСТ

Частина I. Філософія як специфічний тип знання	4
Тема 1. Філософія, коло її проблем та функції	4
Частина II. Історія філософії.....	4
Тема 2. Філософія Стародавнього Сходу	4
Тема 3. Антична філософія, її космоцентрична спрямованість	4
Тема 4. Філософія середньовічного суспільства., її теоцентризм	5
Тема 5. Гуманістичний характер філософії епохи Відродження.....	5
Тема 6. Філософія Нового часу та епохи Просвітництва	5
Тема 7. Німецька класична філософія	6
Тема 8. Сучасна світова філософія.....	6
Тема 9. Філософська думка в Україні.....	7
Частина III. Теоретична філософія.....	8
Тема 10. Проблема буття у філософії	8
Тема 11. Діалектика як загальна концепція розвитку	8
Тема 12. Теорія пізнання	8
Тема 13. Філософська антропологія.....	9
Тема 13. Свідомість як вищий ступінь життя	9
Частина IV. Практична філософія.....	9
Тема 15. Аксіологія: цінності буття та їхня роль у житті суспільства. Філософія культури	9
Тема 16. Соціальна філософія.....	10
Тема 17. Філософія історії.....	10
Тема 18. Філософія глобальних проблем. Філософські проблеми економіки та методологія економічного пізнання.....	10
Перелік питань із філософії для вступників до аспірантури	11
Література.....	15

Частина I. Філософія як специфічний тип знання

Тема 1. Філософія, коло її проблем та функції

Філософія, її сутність та призначення. Місце філософії в самопізнанні людини. Філософія та світогляд. Світогляд як духовно-практичний спосіб освоєння світу. Структура світогляду. Історичні типи світогляду: міфологія, релігія, філософія. Філософія як теоретична основа світогляду. Специфіка філософського освоєння дійсності. Основне коло філософських питань. Основні теми філософських роздумів: світ і людина, сутність і зміст людського існування. Проблема основного питання філософії. Філософія і наука. Функції філософії: світоглядна, гносеологічна, методологічна, аксіологічна, прогностична тощо.

Місце та роль філософії в житті людини та сучасного суспільства. Соціальна спрямованість філософського знання. Духовно-творча природа філософії. Людиномірна сутність філософії. Філософське обґрунтування гуманізму. Гуманістичний зміст філософії. Загальноцивілізаційне і національне у філософії.

Частина II. Історія філософії

Тема 2. Філософія Стародавнього Сходу

Зародження філософської думки. Східний та західний типи культурного розвитку. Проблема діалогу двох культур у сучасному світі.

Передумови виникнення філософії у Стародавній Індії. Буддизм. Моральна спрямованість філософії Стародавнього Китаю. Конфуціанство та даосизм. Ведична та епічна література про людину, її походження та існування. Упанішади. Релігійно-філософське вчення (джайнізм, буддизм). Головні філософські школи Стародавньої Індії.

Тема 3. Антична філософія, її космоцентрична спрямованість

Своєрідність філософії Стародавньої Греції. Натурфілософські ідеї давньогрецької філософії. Досократівський період. Мілетська школа,

діалектичний логос Геракліта, піфагореїзм; проблема буття у філософії елеатів; атомістична школа. Класичний період античної філософії: софісти, Сократ, Платон, Арістотель. Елліністичний період античної філософії: епікуреїзм, стоїцизм, скептицизм. Римська антична філософія. Неоплатонізм.

Тема 4. Філософія середньовічного суспільства, її теоцентризм

Релігійний характер середньовічної філософії. Християнсько-середньовічна апологетика та патристика. Середньовічна схоластика: номіналізм та реалізм. Нова версія співвідношення віри та розуму у філософії Фоми Аквінського. Проблема двоїстості істини. Схоластика та екзистенційно-містична лінія середньовічної філософії. Номіналізм і реалізм про природу універсалій, філософсько-теологічні ідеї Іоанна Скота Ерігуєни, Ансельма Кентерберійського, Фоми Аквінського, П'єра Абеляра, Дунса Скота, Вільяма Оккама. Арабсько-єврейська філософія Середньовіччя.

Тема 5. Гуманістичний характер філософії епохи Відродження

Філософія Ренесансу (Д. Аліг'єрі, Ф. Петрарка, Піко делла Мірандола, М. Фіччіно). Філософські ідеї Миколи Кузанського. Натурфілософія епохи Відродження (Дж. Бруно, М. Коперник, Леонардо да Вінчі, Галілео Галілей). Утопічні соціальні теорії (Томас Мор, Томазо Кампанелла). Ідеологія централізованої держави (Ніколо Макіавеллі, Жан Боден). Північне Відродження та епоха Реформації.

Тема 6. Філософія Нового часу та епохи Просвітництва

Освітянство (Вольтер, Ж.-Ж. Руссо, Ш. Монтеск'є, М. Кондорсе), енциклопедисти (Ж. Ламетрі, Д. Дідро, П. Гольбах). Основна проблематика філософії Нового часу. Проблема методу пізнання (Ф. Бекон, Р. Декарт, Б. Паскаль) про можливості та межі розуму. Поняття субстанції у філософії Б. Спінози. Монадологія Г. Лейбніца. Д. Локк і його критика теорії природжених ідей Р. Декарта. Вчення Гоббса про державу. Суб'єктивно-

ідеалістичні теорії XVIII ст. (Д. Берклі, Д. Юм). Філософське обґрунтування нової картини світу (Б. Спіноза, Г. Лейбніц, Дж. Локк, Дж. Берклі, Д. Юм). Механістичний характер філософії XVIII ст.

Тема 7. Німецька класична філософія

Феномен німецької класичної філософії. Кант-дуалізм світу людського буття: природний і моральний. Філософія людського "я" (Фіхте). Філософія тотожності Шеллінга. Філософія абсолютної ідеї та діалектичний метод Гегеля. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.

Тема 8. Сучасна світова філософія

Постнекласична філософія XIX–XX ст. Філософія марксизму. Соціально-політична спрямованість марксистської філософії. Розробка принципів матеріалістичної діалектики. Принцип практики в марксизмі, матеріалістичне розуміння історії. Вчення про розвиток історії як зміну соціально-економічних формацій, взаємозв'язок суспільного буття і суспільної свідомості. Проблема відчуження людини. Ідея звільнення людини та комуністичний ідеал у соціально-політичній концепції К. Маркса.

Позитивізм у XIX ст. (О. Конт, Г. Спенсер). Ірраціоналізм і філософія життя. Проблема нерационального (воля, почуття, інтуїція). Несвідоме. Вчення А. Шопенгауера: людина як суб'єкт воління, світ як воля та уявлення, С. К'єркегор про свободу людини, про сенс індивідуального людського існування у світі. Філософія Ф. Ніцше ("народження трагедії із духу музики", програма "переоцінки цінностей", критика моралі, нігілізм, "воля до влади", ідеал "надлюдини", ідея "вічного повернення").

Сучасна некласична філософія. Головні проблеми і тенденції філософії XX ст. Перегляд основних принципів класичної філософії перед викликом соціально-політичних, культурних, духовних зрушень і протиріч сучасної епохи. Перегляд сучасною філософією основних принципів класичної філософської традиції. Сцієнтизм і антисцієнтизм.

Прагматизм у контексті американської духовної традиції (Ч. Пірс, У. Джемс, Д. Дьюї).

Психоаналіз і неофрейдизм. З. Фрейд про феномен несвідомого, структуру психіки, онтологію людини, історію і культуру.

Аналітична психологія Г. Юнга, колективне несвідоме, архетип і символ. Гуманістичний психоаналіз Е. Фромма.

Екзистенціальна філософія ХХ ст. (М. Хайдеггер, Ж.-П. Сартр, А. Камю, К. Ясперс).

Філософська антропологія М. Шелера.

Релігійна філософія ХХ ст. (персоналізм, християнський еволюціонізм П. Тейяра де Шардена, неотомізм).

Феноменологія Е. Гуссерля: програма філософії як “строкої науки”, поняття інтенціальності свідомості, метод феноменологічної редукції, поняття “життєвого світу”.

Філософська герменевтика (М. Хайдеггер, К. Гадамер).

Сучасна філософія науки: аналітична філософія (Б. Рассел, Л. Вітгенштейн), неопозитивізм (Р. Карнап), постпозитивізм (К. Поппер, Т. Кун, І. Лакатос, П. Фейєрабенд).

Неомарксизм і “критична теорія” Франкфуртської школи (Г. Лукач, М. Хоркхаймер, Т. Адорно, Г. Маркузе, Е. Фромм).

Філософські ідеї постмодернізму (М. Фуко, Ж. Дерріда, Р. Барт).

Тема 9. Філософська думка в Україні

Джерела української філософської культури. Особливості типу української філософської парадигми. Філософія доби формування українського етносу. Філософія Київської Русі (Х–ХІІ ст.). Становлення українського неоплатонізму ХІV–ХVІ ст. Братські школи. Києво-Могилянська академія (1701–1818). Г. С. Сковорода – родоначальник української класичної філософії. Українське Просвітництво. Академічна філософія в Україні ХІХ ст. Український романтизм (М. Гоголь, М. Костомаров, Т. Шевченко, П. Куліш,

П. Юркевич). Київська екзистенціальна філософія ХХ ст. (М. Бердяєв, Л. Шестов, В. Зеньківський). Філософські ідеї в Україні наприкінці ХІХ– на початку ХХ ст. (В. Антонович, М. Драгоманов, О. Потебня, Л. Українка, М. Коцюбинський, М. Грушевський, М. Винниченко, В. Липинський, Д. Донцов). Філософія української діаспори (Д. Чижевський, І. Лисяк-Рудницький).

“Культурне відродження 20-х рр. ХХ ст”. Українське філософське відродження 60-х рр. ХХ ст. (П. Копнін).

Частина ІІІ. Теоретична філософія

Тема 10. Проблема буття у філософії

Онтологія як вчення про буття, її проблематика. Концепція буття в історії філософії. Буття як незмінне, нерухоме (Парменід) і буття як мінливе (Геракліт). Арістотель про різні форми буття. Декарт і Лейбніц, Кант і Гегель про буття. Проблема буття в сучасних концепціях.

Структура буття та місце в ній людини. Основні форми буття. Рух, простір і час як найзагальніші характеристики буття. Матерія як об’єктивна реальність, філософська категорія. Сучасна картина світу. Світ як сукупна реальність та універсум людської життєдіяльності. Проблема єдності та багатовимірності світу.

Тема 11. Діалектика як загальна концепція розвитку

Діалектика як наука про всезагальний зв’язок і розвиток. Основні принципи діалектики. Закон єдності та боротьби протилежностей. Закон переходу кількісних змін в якісні. Закон заперечення заперечення. Категорії діалектики. Діалектика та її альтернативи.

Тема 12. Теорія пізнання

Теорія пізнання як сфера філософського знання, її предмет та основні категорії. Проблема співвідношення суб’єкта і об’єкта пізнання в історії

філософії. Основні принципи пізнання. Рівні та форми пізнання. Чуттєвий рівень пізнання, його форми та особливості. Раціональний рівень пізнання.

Методологія і метод. Методи наукового пізнання. Методологічна єдність і багатоманітність сучасної науки. Особливості методології соціального пізнання і гуманітарних наук.

Динаміка наукового пізнання. Структура наукових революцій. Класична, неklasична та постнеklasична наука.

Проблема істини у філософії та науці. Основні концепції істини.

Тема 13. Філософська антропологія

Людина як предмет філософського осмислення. Людина як особливий рід суцього. Людське в людині. Єдність природного, соціального і духовного в людині. Антропосоціогенез: проблеми та дискусії. Індивід, індивідуальність і особистість. Проблеми життя і смерті в духовному досвіді людства. Сенс життя. Проблема людської свободи. Свобода і свавілля. Свобода як моральний імператив.

Тема 14. Свідомість як вищий ступінь життя

Природні передумови свідомості. Мозок і свідомість. Свідомість і мислення. Дух і душа. Свідомість і безсвідоме. Природа ідеального. Соціально-практична сутність свідомості. Індивідуальна та суспільна свідомість. Структура суспільної свідомості. Поняття духовного світу і духовності людини та суспільства.

Частина IV. Практична філософія

Тема 15. Аксіологія: цінності буття та їх роль у житті суспільства. Філософія культури.

Поняття цінності у філософії. Цінності та ціннісні орієнтації. Аксіологія в системі культури. Ціннісне ставлення до світу як фундамент культури. Основні ознаки культури. Сутність та визначення культури. Творчий характер людської культури. Культура і цивілізація. Протиріччя культури в сучасному

світі. Динаміка культури в історії людства: від класичної до некласичної культури. Криза людини і культури в сучасному світі. Національний менталітет та особливості української ментальності.

Філософське розуміння творчості. Соціально-психологічні риси творчої особистості.

Тема 16. Соціальна філософія

Поняття суспільства та соціального суб'єкта. Структура і функції суспільства. Суспільний ідеал та соціальна дійсність. Рушійні сили соціального процесу. Прогрес і регрес як моменти розвитку суспільства. Проблема типології суспільства та періодизації соціального процесу. Суспільство, особистість. Суспільство і природа. Історичні типи взаємозв'язку суспільства і природи. Особливості економічної свідомості.

Поняття суспільного виробництва та його суспільного життя. Економічна сфера як базис суспільного життя.

Тема 17. Філософія історії

Сутність історичного. Сенс історії. Проблема спрямованості людської історії: проблеми та дискусії. Єдність та багатоманітність історичного розвитку. Лінійні та циклічні концепції історії. Ідеї прогресу. Негативні сторони віри в гарантований прогрес людства. Критерії поступального розвитку людства.

Тема 18. Філософія глобальних проблем. Філософські проблеми економіки та методологія економічного пізнання

Суспільний прогрес і глобальні проблеми людства. Сутність НТР та її соціальні результати. Класифікація глобальних проблем. Поворот до людини в сучасній глобалістиці. Шляхи вирішення глобальних проблем. Концепція "сталого розвитку". Інформаційні технології та майбутнє людства. Єдність і багатоманітність у процесі глобалізації світу. Образи майбутнього в сучасній глобалістиці. Глобальна свідомість і розмаїття приватних інтересів.

Предметні параметри філософії економіки. Сфера економіки в контексті людського буття. Філософське обґрунтування сучасної форми економіки. Економічна діяльність і мораль. Філософсько-епістемологічний аналіз економічної теорії. Духовні компоненти економіки. Людиновимірна сутність економіки. Проблеми гуманізації економічної освіти.

Перелік питань із філософії для вступників до аспірантури

1. Філософія, коло її проблем та функції.
2. Сутність світогляду та його структура.
3. Історичні типи світогляду.
4. Проблема основного питання філософії.
5. Специфіка основного питання філософії.
6. Зародження філософської думки. Східний та західний типи культурного розвитку.
7. Міфологічно-релігійна зумовленість філософії Стародавньої Індії.
8. Моральна спрямованість філософії Стародавнього Китаю. Конфуціанство і даосизм.
9. Натурфілософські ідеї давньогрецької філософії досократівського періоду.
10. Мілетська школа (Фалес, Анаксимандр, Анаксимен).
11. Діалектичний логос Геракліта.
12. Проблема буття у філософії елеатів.
13. Класичний період розвитку античної філософії. Софісти і Сократ.
14. Філософські ідеї Платона.
15. Філософські концепції Арістотеля.
16. Елліністичний період античної філософії.
17. Релігійний характер середньовічної філософії.
18. Християнсько-середньовічна апологетика та патристика.
19. Середньовічна схоластика: реалізм і номіналізм.
20. Філософія Томаса Аквінського.

21. Гуманістичний етап італійського Відродження.
22. Філософські ідеї Миколи Кузанського.
23. Натурфілософія епохи Відродження.
24. Основна проблематика філософії Нового часу.
25. Проблема методу пізнання у філософії.
26. Вихідний принцип раціоналістичної філософії Рене Декарта: дедуктивний метод пізнання.
27. Філософські ідеї Спінози.
28. Теорія пізнання Локка та Лейбніца.
29. Філософія епохи Просвітництва.
30. Філософські позиції Канта.
31. Філософська система Фіхте.
32. Філософська система Шеллінга.
33. Філософська система та діалектичний метод Гегеля.
34. Антропологічний матеріалізм Фейєрбаха.
35. Виникнення та розвиток марксистської філософії.
36. Персоналізм (Е. Муньє, М. Бубер, М. Бердяєв).
37. Феноменологія та герменевтика.
38. “Філософія життя” як відхід від ідеалів раціоналізму. Концепція Артура Шопенгауера.
39. Філософія “волі до влади” Фрідріха Ніцше.
40. Філософія екзистенціалізму.
41. Психоаналітична філософія. Зигмунд Фрейд та неофрейдизм.
42. Неопозитивізм і його різновиди.
43. Неотомізм та християнський еволюціонізм П. Тейяра де Шардена.
44. Особливості української філософської думки.
45. Основні періоди розвитку філософії в Україні.
46. Філософські ідеї Г. С. Сковороди.
47. Філософські погляди представників Києво-Могилянської академії.
48. “Філософія серця” П. Юркевича.

49. Українська філософія кінця XIX – XX століття.
50. Київська екзистенційна філософія XX ст. (М. Бердяєв, В. Зеньківський, Л. Шестов).
51. Філософське розуміння буття.
52. Поняття духовного світу людини. Проблема ідеального.
53. Рух, простір і час як основні атрибути існування матерії.
54. Психологічні та соціально-історичні засади свідомості.
55. Індивідуальна і суспільна свідомість.
56. Суспільна свідомість та її структура: рівні, форми та сфери.
57. Основні проблеми філософської теорії пізнання.
58. Структура пізнавального процесу: емпіричний та теоретичний рівні.
59. Основні закони діалектики. Альтернативна діалектика (релятивізм, догматизм, метафізика).
60. Проблема істини в теорії пізнання. Основні концепції істини.
61. Основні методи філософського пізнання (діалектичний, герменевтичний, феноменологічний, історичний тощо).
62. Основні форми наукового пізнання.
63. Наука та її місце в сучасному світі.
64. Структура наукової теорії.
65. Динаміка наукового пізнання (класична, неокласична, постнеокласична моделі науки).
66. Поняття соціального суб'єкта та його різновидів.
67. Соціальна структура суспільства.
68. Суспільна ідея, ідеал і соціальна дійсність.
69. Природа як передумова виникнення і розвитку суспільства.
70. Філософське розуміння культури.
71. Особистість і суспільство. Проблема людської свободи.
72. Основні джерела суспільного розвитку і типологія суспільства.
73. Людина як предмет філософського аналізу.

74. Проблема антропосоціогенезу. Єдність природного, соціального і духовного в людині.
75. Індивід, індивідуальність, особистість.
76. Філософське осмислення історії та її сенсу.
77. Проблема спрямованості та єдності історичного процесу. Лінійні та циклічні концепції історії.
78. Проблема історичного прогресу та його критеріїв.
79. Цінності та ціннісні орієнтації.
80. Глобальні проблеми сучасності та шляхи їх вирішення.
81. Філософське осмислення економічної сфери суспільства.
82. Поняття суспільного виробництва та його суспільного життя.
83. Економічна сфера як базисна сфера суспільного життя.
84. Філософське розуміння творчості та соціально-психологічні риси творчої особистості.
85. Типологія суспільства: особливості традиційного, індустріального та пост-індустріального суспільства.
86. Проблема життя і смерті в духовному досвіді людства.
87. Поняття економічних (господарських) ідеологій: марксизм, лібералізм, консерватизм.
88. Глобальні проблеми і майбутнє цивілізації.
89. Криза людини і культури в сучасному світі.
90. Національний менталітет та особливості української ментальності.

Література

Підручники та посібники

1. Алексеев П. В., Панин А. В. Философия: Учебник. – 2-е изд., дополн. – М.: Проспект, 1997.
2. Андрущенко В. П. Історія соціальної філософії. – К., 2001.
3. Андрущенко В. П., Михальченко М. І. Сучасна соціальна філософія. – К.: Генеза, 1996.
4. Барулин В. С. Социальная философия – М., 2001.
5. Бичко А. К., Бичко І. В., Табачковський В. Г. Історія філософії: Підручник – К.: Либідь, 2001.
6. Воловик В. І. Вступ до філософії: Навчальний посібник. – Запоріжжя, 2000.
7. Васильев В. В. История философии: Учебник для вузов. – К., 2004.
8. Вступ до філософії: Підручник / За ред. Г. І. Волинки, В. І. Гусева, І. В. Огородник, В. Г. Табачковського та ін. – К.: Либідь, 1991.
9. Горський В. С. Історія української філософії: Курс лекцій – К., 2002.
10. Ієдів Ю. О, Мозгова Н. Г. Історія української філософії. – К., 2001.
11. Ільїн В. В., Кулагін Ю. І. Філософія: Підручник: У 2-х ч. – К.: Альтерпрес, 2002.
12. Иванов А. В., Миронов В. В. Университетские лекции по метафизике. – М., 1993.
13. Глобалистика. Энциклопедия / Гл. ред. и сост.: проф. И. И. Мазур, д. ф. н., проф. А. Н. Чумаков. – М.: Радуга, 2003.
14. Жоль К. К. Введение в философию: Учебное пособие для вузов. – К., 2004.
15. Звиревич В. Т. Философия Древнего мира и Средних веков: Учебное пособие для вузов. – К., 2004.
16. Історія філософії в Україні: Підручник. – К., 1994.
17. Історія філософії: Підручник / За ред. В. І. Ярошовця. – К., 2002.
18. История философии в кратком изложении / Пер. с чешского И. И. Богута. – М., 1991.

19. Історія філософії України: Підручник / М. Ф. Тарасенко, М. Ю. Русин та ін. – К., 1994.
20. Касьян В. І. Філософія: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2000.
21. Кемеров В. Е. Социальная философия: Учебник для вузов. – К., 2004.
22. Кисиль В. Галерея античных философов. – К.: Кондор, 2002.
23. Кондрашов А. П. Великие мысли великих людей, мудрость тысячелетий. – К.: Кондор, 2003.
24. Кульчицкий О. Основы философии и философских наук. – Львів, 1995.
25. Кузнецов. Философия XVIII в.: Учебник для вузов. – К., 2004.
26. Любутин К. Н., Саранчин Ю. К. История западноевропейской философии: Учебное пособие для вузов. – К., 2004.
27. Мареев С. Н., Мареева Е. В., Арсланов В. Г. Философия XX века (истоки и итоги): Учебное пособие для вузов. – К., 2002.
28. Мареева Е. В., Мареев С. Н. История философии: Учебное пособие для вузов. – К., 2001.
29. Мир философии: Книга для чтения: В 2-х ч. – М.: Политиздат, 1991.
30. Микешина Л. А. Философия науки: Учебное пособие для вузов. – М., 2004.
31. Муратова З. Г., Мурза А. Б., Перцев Е. М. Welcome to the World of Philosophy (Добро пожаловать в мир философии): Учебное пособие для вузов. – М., 2004.
32. Новая философская энциклопедия: В 4-х т. – Т. 2. – М., 2001.
33. Нестеренко В. Г. Вступ до філософії: онтологія людини. – К., 1995.
34. Петрушенко В. Л. Філософія: Курс лекцій. – Львів, 2001.
35. Плотников В. И. Онтология: Хрестоматия. – 2004.
36. Разин А. В. Этика: Учебник для вузов. – М., 2004.
37. Сілаєва Т. О. Філософія: Курс лекцій. – Тернопіль: Астон, – 2003.
38. Світ мудрості. Хрестоматія з філософії: Навчальний посібник / Упорядники Г. Орендарчук, М. Шумка. – Тернопіль: Астон, 2004
39. Спиркин А. Г. Философия: Учебник – М., 1998.

40. Спиркин А. Г. Философия: Учебник – М.: Гардарики, 2001.
41. Сучасна політична філософія. – К., 1998.
42. Толстоухов А. В. Глобалізація. Влада. Еко-майбутнє. – К.: Кондор, 2003.
43. Философия для аспирантов / Под. ред. И. И. Кального. Учебник. – 2-е изд; стереотип. – СПб., 2001.
44. Философия. Исторический и систематический курс: Учебник для вузов. – М.: Логос, 1996.
45. Філософія: Навчальний посібник / В. А. Буслинський, П. І. Скірпа та ін. – К., 2002.
46. Філософія: Підручник / За ред. М. І. Горлача, В. Г. Кременя, В. К. Рибачка. – Харків: Консум, 2001.
47. Філософія: Підручник / За ред. Г. А. Заїченка та ін. – К.: Вища школа, 1995.
48. Філософія політики: Короткий енциклопедичний словник / Автори-упорядники Л. В. Губерський, В. П. Андрущенко, М. І. Бойченко та ін. – К., 2002.
49. Філософія політики: Хрестоматія: В 4-х т. / Редакційна колегія: Л. В. Губерський, В. П. Андрущенко, М. І. Бойченко та ін. – К., 2003.
50. Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002.
51. Философия / Под ред. А. Ф. Зотова, В. В. Миронова, А. В. Разина: Учебное пособие для вузов. – 2004.
52. Философский словарь. – М., 1998.
53. Філософія: Навчальний посібник. – Львів.: “Новий світ – 2000”, 2001.
54. Філософія. Курс лекцій / І. В. Бичко, В. Г. Табачковський, Г. І. Горак та ін. – 2-е вид. – К.: Либідь, 1994.
55. Філософія: Навчальний посібник / І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко, І. В. Бойченко, В. П. Розумний та ін. / За ред. І. Ф. Надольного. – К.: Вікар, 1997.
56. Фролов И. Т. Введение в философию. – К.: Кондор, 2003.

57. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії. Проблема людини та її меж: Навчальний посібник. – К.: Наукова думка, 2000.
58. Хрестоматия по социальной философии / Сост. В. Е. Кемеров, Т. Х. Керимов: Учебное пособие для вузов. – М., 2001.
59. Чанышев А. Н. Курс лекций по древней философии. – М., 1981.
60. Шумка М. Л. Методичні рекомендації до вивчення курсу “Філософія” // Навчально-методичні матеріали. – Тернопіль: СМП “Тайп”, 2003.
61. Штеренберг М. И. Вечные вопросы в свете науки, философии и религии. – К.: Кондор, 2004.
62. Щерба С. П. Вступ до філософії. – К.: Кондор, 2002.
63. Юлов В. Ф. Философия: Учебное пособие для вузов. – М., 2004.

Першоджерела, монографії та інші видання

1. Августин Аврелий. Исповедь. – М., 1991.
2. Аристотель. Никомахова етика // Сочинения: В 3 т. – М., 1971. – Т. 3.
3. Аристотель. Метафизика // О душе. Сочинения: В 4 т. – М., 1975. – Т. 1.
4. Арістотель. Політика. – К.: Основи, 2000.
5. Бэкон Ф. Новый Органон. Сочинения: В 2-х т. – М., 1972. – Т. 2.
6. Бергсон А. Два источника морали и религии. – М.: Канон, 1994.
7. Бердяев Н. А. О назначении человека. – М., 1993.
8. Белля Д. Социальные границы информационного общества // Новая технологическая волна на Западе. – М., 1986.
9. Булатов М. О. Діалектика без апології: філософсько-антропологічні аспекти. – К., 1998.
10. Ваньє Ж. Бути людиною. – Львів, 2000.
11. Вінцукевич П. М. Філософія як апологетика. – Луцьк, 2000.
12. Вебер М. Протестантская этика и дух капитализма. – М., 1987.
13. Вернадский В. И. Философские мысли натуралиста // Мир философии: В 2 ч. – М., 1991.

14. Винниченко В. Відродження нації. – К., 1990.
15. Габермас Ю. Філософський дискурс Модерну. – К., 2001.
16. Гадамер Г. Г. Істина і метод. Основи філософської герменевтики. – Т. 1. – К., 2000. Істина і метод. Доповнення. Показчики. – Т. 2 – К., 2000.
17. Гоббс Т. Левіафан. Избранные произведения: В 2 т. – М., 1964. – Т. 2.
18. Гегель Г. В. Ф. Феноменология духа. Сочинения: В 14 т. – М., 1969. – Т. 4.
19. Гегель Г. В. Ф. Работы разных лет: В 2 т. – М., 1971.
20. Гете И. В. Избранные философские произведения. – М., 1964.
21. Данилевский Н. Я. Россия и Европа. – М., 2003.
22. Декарт Р. Рассуждения о методе. Избранные произведения: В 2 т. – М., 1989.
23. Джемс В. Прагматизм. – К., 1995.
24. Дротяненко Л. Г. Філософські проблеми мовознавства. – К., 2002.
25. Драгоманов М. П. Літературно-публіцистичні праці. – К., 1970.
26. Дюркгейм Е. О разделении общественного труда. Метод социологии. – М., 1991.
27. Єрмоленко А. М. Комунікативна практична філософія. – К., 2000.
28. Зотов А. Ф. Современная западная философия. – М., 2001.
29. Зиммель Г. Философия культуры: В 2 т. – М., 1996.
30. Кант И. Сочинения. – Т. 4. – Ч. 1. – М., 1965.
31. Кант И. Критика чистого разума. – Спб., 1993.
32. Капітон В. П. Культура і об'єктивні закони. – Дніпропетровськ, 2000.
33. Камю А. Бунтующий человек. – М., 1990.
34. Кондзьолка В. В. Історія середньовічної філософії. – Львів, 2001.
35. Крисаченко В. С., Хилько М. І. Екологія. Культура. Політика: концептуальні засади сучасного розвитку. – К., 2001.
36. Ламетри Ж. Человек-машина. Сочинения: В 4 т. – М., 1986. – Т. 1.
37. Лейбниц Г. В. Монадология. Сочинения: В 4 т. – М., 1982. – Т. 1.
38. Лок Дж. Два трактата про врядування. – К., 2001.

39. Людина і світ / Л. В. Губернський, В. Г. Кремень, А. О. Приятельчук та ін. – К., 2001.
40. Мифы народов мира. Энциклопедия: В 2 т. – М., 1994.
41. Мінаков М. А. Вчення Канта про віру розуму. – К.: Кондор, 2001.
42. Мамардашвілі М. Картезіанські роздуми. – К., 2000.
43. Макиавелли Н. Государь. – М., 1990.
44. Марчук М. Г. Ціннісні потенції знання. – Чернівці, 2001.
45. Энгельс Ф. Діалектика природи: Твори. – К.: Т. 20.
46. Ницше Ф. Так говорил Заратустра. – М., 1990.
47. Ортега-и-Гассет. Что такое философия. – М., 1991.
48. Платон. Государство. Сочинения: В 3 т. – М., 1971. – Т. 3. – Ч. 1.
49. Платон. Диалоги. Сочинения.: В 3 т. – М., 1972. – Т. 3.
50. Парсонс Г. Человек в современном мире. – М., 1985.
51. Рассел Б. Человеческое познание. – М., 1987.
52. Рікер П. Історія та істина. – К., 2001.
53. Роттердамский Э. Похвала глупости. – М., 1960.
54. Сартр Ж.-П. Экзистенциализм – это гуманизм // Сумерки богов. – М., 1989.
55. Сартр Ж.-П. Буття і Ніщо. – К.: Основи, 2001.
56. Сковорода Г. С. Повне зібрання творів: У 2-х т. – К.: Наукова думка, 1973.
57. Спиноза Б. Этика. Избранные произведения: В 2 т. – М., 1957.
58. Тоффлер А. Третья хвиля. – К.: Видавничий дім “Світ”, 2000.
59. Тейяр де Шарден П. Феномен человека. – М., 1985.
60. Уйомов А. В., Хилько М. І. Екобезпечний розвиток: пошук стратегії.– К., 2001.
61. Фихте И. Т. Избранные сочинения. – М., 1916. – Т. 1.
62. Фейербах Л. Вопрос о бессмертии души з точки зрения антропологии: Избранные сочинения. – Т. 1. – М., 1995.
63. Фрейд З. Я и Оно. Избранное. – М., 1989.
64. Фромм Э. Душа человека. – М., 1992.
65. Хайдеггер М. Бытие и время. – М., 1997.

66. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций. – М., 2003.
67. Шевченко Т. Г. Щоденник. – К., 1991.
68. Шопенгауэр А. Свобода воли и нравственность. – М., 1992.
69. Шопенгауэр А. Мир как воля и представление. – М., 1992.
70. Шинкарук В. И. Розум, свобода та долі діалектики. – К., 2001.
71. Шпенглер О. Закат Европы. – М., 1993. – Т. 1.
72. Юнг К. Архетип и символ. – М., 1991.
73. Юркевич П. Д. Серце та його значення в духовному житті людини: Вибране. – К., 1993.
74. Ясперс К. Философия веры // Смысл и назначение истории. – М., 1990.

**Надія Володимирівна Гнаевич
Галина Олексіївна Орендарчук
Тетяна Олегівна Сіласва
Михайлина Леонівна Шумка**

Програма іспиту з філософії для вступу до аспірантури

Редактор: *Бойчук О. В.*

Технічний редактор: *Щербак Л. Ф.*

Комп'ютерна верстка: *Французов В. С.*

Підписано до друку 4. 07. 2005 р.
Формат 60x84 ¹/₁₆. Гарнітура TIMES
Папір офсетний. Друк на дублікаторі.
Обл.-вид. арк. 0.76. Умовн. друк. арк. 1.4. Зам. № 1-39.
Наклад 300 прим.

Віддруковано у видавництві ТДЕУ
“Економічна думка”
46000, Тернопіль, вул. Львівська, 11,
тел. (0352) 43-22-18, факс (0352) 43-24-40
E-mail: edition@tane.edu.ua